

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.310/2022/10.

A felperes:

(felperes neve) ((lakcím).)

A felperes képviselője:

Dr. Bor Gyula ügyvéd (ügyvéd címe)

Az alperesek:

(I. r. alperes neve) ((lakcíme).) I. rendű

(II. r. alperes neve) (lakcím) II. rendű

(III. r. alperes neve) ((lakcím)1 III. rendű

(IV. r. alperes neve). (székhely) IV. rendű

(V. r. alperes neve) (székhely1) V. rendű

(VI. r. alperes neve) (székhely2.) VI. rendű

(VII. r. alperes neve) (székhely3 VII. rendű

Az I-II. rendű alperesek képviselője:

Dr. Boldizsár Balázs Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boldizsár Balázs ügyvéd, iroda címe.)

A VI. rendű alperes képviselője:

(jogtanácsos neve) jogtanácsos (cím1.)

A per tárgya:

élettársi közös vagyon megosztása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 4.P.20.606/2020/67.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés száma:

I - II. rendű alperes 4.P.20.606/2020/69.

R É S Z Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság „közbenső rész- ítéletét” részítéletnek tekinti, annak nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatja és az (X) Banknál vezetett (.....) számú, az I-II. rendű alperesek jogelődje nevében nyilvántartott lakossági bankszámlán lévő, élettársi közös szerzés alá eső összeget 27.453.570 (huszonhétmillió-négyszázötvenezer-ötszázhetven) forintba leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság részítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 320.500 (háromszázhuszezer-öt száz) forint másodfokú eljárási költséget.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] Az I. és II. rendű alperesek (örökhagyó neve) (a továbbiakban: örökhagyó) 1991-ben felbontott házasságából született gyermekei. A további alperesek egyes perrel érintett ingatlanokon haszonélvezeti, használati vagy vezetékjoggal rendelkeznek, illetőleg építési tilalom jogosultjai.

[2] A felperes és az örökhagyó 1992 őszétől az örökhagyó 2017. október 24-én bekövetkezett haláláig élettársakként éltek együtt a II. rendű alperes tulajdonát képező (település 1. neve), (ingatlan 1. hrsz.-a) hrsz.-ú (település 1. neve), (ingatlan 1. címe) szám alatti ingatlanban.

[3] Az örökhagyó az életközösség kezdetén főagronómusként, a felperes irodai adminisztrátorként dolgozott a (település 1. neve)-i (Sz.) Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben. Majd – a szövetkezetek megszűnésével – gazdálkodtak, földingatlanokat gyarapították, állattartással és növénytermesztéssel foglalkoztak. Az örökhagyó szakképzett mezőgazdászként, állattartói tapasztalattal a mezőgazdasági munkák "motorja" volt, a felperes pedig a háztartási munkák mellett a jelentős állatállomány ellátásában közreműködött. A szántóföldi növénytermesztésben a család többi tagja is részt vett. Az életközösség alatt a felperes néhány éven keresztül egyéni vállalkozóként lángossütőt működtetett a nyári hónapokban, az örökhagyó pedig húseladással foglalkozott.

[4] Az örökhagyó halálát követően a hagyatéki leltár 2018. január 10-én készült el a 2017. október 25-i állapotnak megfelelően, amit a bejelentő II. rendű alperes – az adatok valóságát tanúsítva – aláírt.

[5] A leltározott vagyonban szerepelt a (település 2. neve) (ingatlan 2. hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlan, valamint a (település 1. neve)-i külterületi ingatlanok ((sok ingatlan hrsz.-a) helyrajzi szám). A hagyatéki leltár tartalmazta a hagyatékhöz tartozó ingóságokat is:

1. (...) forgalmi rendszámú jármű
2. (...) forgalmi rendszámú pótkocsi
3. (..) forgalmi rendszámú belarus MTZ
4. (.....)1 forgalmi rendszámú LADA Níva
5. (...) forgalmi rendszámú Lada 2121-4 Níva
6. (.....) Jumbo Mv pótkocsi
7. (...) forgalmi rendszámú belarus 892 MTZ
8. (...) forgalmi rendszámú pótkocsi
9. (.....) forgalmi rendszámú belarus MTZ
10. (..) forgalmi rendszámú JAWA motorkerékpár
11. (...) forgalmi rendszámú egyedi áruszállító
12. HEASTON körbálázó
13. MCHALE v 660 körbálázó
14. KUPINA kistrakodó trágyavillával
15. szalagfűrés
16. háromfejes IH eke
17. kombinátor függesztett
18. tárcsa (kicsi) függesztett
19. tárcsa (nagy) vontatott
20. E301-es kék színű asztalos kaszálógép
21. trágyavilla (2 db)
22. műtrágyaszóró felfüggesztett
23. rendsodró INVERTOR-Z
24. PRONAR ZKP rendkezelő
25. fűkasza (2 db)
26. silókiosztó gép
27. TRACK-LIFT 220 SLX típusú homlokrakodó
28. rakodó MTZ-hez
29. QUAD
30. lakókocsi
32. körbálás, saját termésű fűszéna (400 db)
33. körbálás, vásárolt fűszéna (52 db)
34. lucernaszéna (238 db)
35. árpaszalma (17 db)
36. borsószalma körbála (40 db)
37. gabonaszalma körbála (1020 db)
38. kukorica széna (540 db)
39. silótakarmány (15680 q).

[6] Felvettek a hagyatéki leltárba 150 darab különböző ivarú és életkorú szarvasmarhát is.

[7] A közjegyző a hagyatéki eljárás jegyzőkönyvében hagyatékként leltározta az örökhagyó 27.978.575 forint bankszámlája egészét, 1.961.834 forint bankszámlája egészét, 1.542.957 darab 1.584.197 forint értékű értékpapírt, 6.100.434 darab 9.998.294 forint értékű értékpapírt és 188.090 forint mezőgazdasági vagyoni jog támogatási jogosultságot. A hagyatéki teher megállapítása után – a 2018. április 10-én megtartott hagyatéki tárgyaláson – az öröklési rendet úgy állapította meg, hogy végintézkedés hiányában öröklésre jogosultak az örökhagyó gyermekei fejenként egyenlő részben.

[8] A per folyamán a felperes nyilatkozott arról, hogy a hagyatéki leltár szerinti szarvasmarhákra és szaporulataikra nem érvényesít tulajdoni igényt.

A felperes módosított keresete az alapeljárásban, az alperesek ellenkérelme, a megelőző elsőfokú eljárásban született ítélet, az ítéltábla döntése, a Kúria felülvizsgálati eljárásban született végzése, az Alkotmánybíróság végzése

[9] A felperes módosított keresete elsődlegesen annak megállapítására irányult, hogy a vagyonelemtárban felsorolt vagyonelemek $\frac{1}{2}$ részben a tulajdonát képezik élettársi közös vagyon jogcímén. Másodlagosan az őt illető vagyonrész "jogtalan bitorlásának megszüntetését" és kiadását igényelte az I - II. rendű alperestől. A III - VII. rendű alpereseket az élettársi közös vagyon megosztásának türéseire kérte kötelezni.

[10] Állította, hogy az örökhagyóval 1990 novemberétől a haláláig élettársakként éltek együtt.

[11] Felsorolta az élettársi közös vagyonukhoz tartozó tételeket: a (település 1. neve)-i külterületi ingatlanokat ((sok ingatlan hrsz.-a) helyrajzi szám), valamint a hagyatéki leltárban feltüntetett ingóságokat, készpénzvagyont és megtakarítást. Az élettársak közös tulajdonaként jelölt meg 2 db Simson Star típusú motorkerékpárt, 100 q szerves trágyát, 50 m³ fűtőanyagot, akác tűzifát, tartályos PB gázt, gázhegesztő aparátot, szállítókocsi tartályokat és nyomásmérőket.

[12] A hagyatéki leltár szerinti érték fele összege erejéig kérte az általa megjelölt vagyontárgyak kiadását, illetve elszámolását. Kereseti kérelme kiterjedt a (település 1. neve)-i (.....) hrsz. alatt nyilvántartott ingatlanon 1992-től kezdődően végzett beruházások folytán bekövetkezett értéknövekedés elszámolására is.

[13] Elismerte, hogy a (település 1. neve)-i (.....) helyrajzi számú ingatlan 4110/84695 részilletősége az örökhagyó különvagyona és kérte megállapítani, hogy annak további, 80585/84695 hányada élettársi közös szerzemény, amelynek 50 %-a őt illeti. Kiemelte: a hagyatéki eljárás nem keletkeztet tulajdonjogot, a tulajdonközösség és a tulajdonszerzés attól független.

[14] Az I. és II. rendű alperesek ellenkérelmükben a kereset részbeni elutasítását kérték.

[15] Vitatták a felperes egyes tényállításait. Hangsúlyozták, hogy a közjegyzői okirat tanúsága szerint is csupán 1992-től állt fenn élettársi kapcsolat az örökhagyó és a felperes között, ugyanakkor állították, hogy az örökhagyó 1993 elejéig egyedül élt.

[16] Nem ismerték el az élettársak egymás közti egyenlő arányú tulajdonszerzését. Ezzel összefüggésben arra hivatkoztak, hogy az örökhagyónak az életközösség kezdetekor jelentős, a felperesét meghaladó különvagyona, jövedelme volt, de eltért a gazdaságban folytatott tevékenységük is, ami kihatott a közreműködés arányára. Erre tekintettel a felperes terhére 80-20 %-ban kérték megállapítani a szerzési arányt.

[17] Állították, hogy az örökhagyó a (település 3. neve) belterület (ingatlan 3. hrsz.-a) hrsz.-ú ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadát 1993. október 25-én értékesítette. Hangsúlyozták, hogy a (település 1. neve)-i (.....) hrsz.-ú ingatlan 4110/84695 tulajdoni hányadát a tulajdonában álló zártkerti ingatlanok cseréjével szerezte meg.

[18] Kérték megállapítani, hogy az örökhagyó nevében lévő (X) lakossági bankszámla egyenlegéből 2.799.960 forint a különvagyona, ahogy a hússzállításból szerzett 2.534.317 forint és a 2017 januárjában részére kifizetett 28.384.268 forint kártérítés is.

[19] A vagyonmérleget kérték kiegészíteni a (település 1. neve) külterület (hrsz.-ok) helyrajzi számú ingatlanokkal, amelyek az élettársak egymás közti egyenlő arányú tulajdonaként kerültek bejegyzésre az ingatlan-nyilvántartásba. További 5.000.000 forint feltüntetését is igényelték, mert a (település 3. neve)-i (ingatlan 3. hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlan vételára a felpereshez folyt be. Ezen felül 7.500.000 forint készpénzvagyoni élettársi közös vagyonhoz tartozását kérték megállapítani.

[20] Állították, hogy a (település 1. neve), külterület (hrsz.) helyrajzi számú ingatlan az örökhagyó különvagyona volt, amit elcserélt a felperessel a (település 1. neve), külterület (.....) helyrajzi számú ingatlan 8180/84695 tulajdoni hányadára. A szerződés célja az örökhagyó termőföld tulajdona mértékének csökkentése volt. Előadásuk szerint a felperes a (hrsz.) helyrajzi számú ingatlan 10503/11875 tulajdoni hányadát harmadik személyre ruházta át, ezzel elvonta a közös vagyonból, aminek következtében 20.815.966 forint megtérítési igényük keletkezett. A vételár 80 %-ára irányuló kötelmi igényükre hivatkozva kérték felvenni a vagyonleltárba a felperes által 1995-ben megvásárolt (település 1. neve) belterület (ingatlan 4. hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlan 1/1 tulajdoni hányadát.

[21] Ezen túlmenően állították, hogy élettársi közös vagyon a (település 1. neve), belterület 3221 helyrajzi számú ingatlan 2/6 tulajdoni hányada, amelyet a felperes az élettársi együttélés alatt szerzett meg.

[22] A III - VI. rendű alperesek érdemi ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

[23] Az elsőfokú bíróság 13. számú – kiegészített – közbenső és részítéletében (a továbbiakban: P.13. számú ítélet) megállapította, hogy a felperes és az örökhagyó 1992 őszétől a jogelőd haláláig, 2017. október 24-ig élettársi életközösségben éltek. Megállapította továbbá a felperes 1/2 arányú, élettársi közös szerzés címén történt tulajdonszerzését egyes ingatlanok és ingók, vagyoni értékű jogok, támogatási jogosultságok és összegek tekintetében. Határozatának indokolásában – egyebek mellett – mérlegelte a bizonyítékokat, amelyek alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a volt élettársak szerzési aránya a közös vagyonban 50 - 50%.

[24] Az ítéltábla Pf.II.20.099/2021/7. számú közbenső ítéletével (a továbbiakban: Pf. 7. számú közbenső ítélet) az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta, részítéletét hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Indokolásában kifejtette: a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés annyiban megalapozott, hogy a kiegészítő részítélettel elbírált igények tekintetében a rendelkezésre álló adatok alapján végleges döntés nem hozható, ahhoz további bizonyítás lefolytatása szükséges. Arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság az életközösség időtartamára és a szerzésben való közreműködés arányára vonatkozóan közbenső ítéletet hozott, míg az örökhagyó halálakor megvolt vagyont illetően – utóbb kiegészített – részítélettel döntött megállapítva, mely vagyontárgyakon szerzett a felperes 1/2 arányban tulajdonjogot. Az életközösség tartamával és a szerzési aránnyal összefüggésben – egyetértve az elsőfokú bírósággal – részletezte mérlegelési szempontjait, értékelte a bizonyítékokat. A hatályon kívül helyezést az életközösség megszűnéskori vagyon számbavételének hiányosságai miatt látta szükségesnek, ezzel kapcsolatosan adott iránymutatást a megismételt eljárásra.

[25] Az I. és II. rendű alperesek által előterjesztett, az élettársak szerzésben való közreműködésének arányát kifogásoló felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Pfv.II.21.184/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. Határozatának indokolásában rámutatott: a felülvizsgálati kérelem érdemben nem bírálható el, mert felülvizsgálattal csak a jogerős közbenső ítélet támadható, amelynek tárgya az életközösség fennálltának időtartama. A részítéletet hatályon kívül helyező másodfokú ítéleti rendelkezéssel szemben nem megengedett a felülvizsgálat. Kifejtette, a Pf.7. számú közbenső

ítélet indokolása tartalmaz megállapításokat az élettársak szerzésben való közreműködésének arányára, azonban az ítéltábla határozatának indokolása ellen nincs helye felülvizsgálatnak.

[26] Az I - II. rendű alperesek Kúria végzése elleni alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybíróság IV/86-6/2022. számú végzésével visszautasította.

A felperes megismételt eljárásban előterjesztett módosított keresete és az alperesek védekezése

[27] A felperes a megismételt eljárásban a felperes annyiban módosította a keresetét, hogy nemcsak a (település 1. neve)-i (.....), hanem a (.....) helyrajzi számú ingatlanokra vonatkozóan is elismerte, hogy azok az örökhagyó különvagyonához tartoztak. Egyebekben keresetét változatlanul fenntartotta.

[28] Az I. és II. rendű alperesek perbe vitt igénye kapcsán nyilatkozott, hogy közös szerzeménynek tekinti a (település 1. neve)-i (hrsz.-ok) helyrajzi számú ingatlanokat, amelyek az ingatlan-nyilvántartásban is ekként vannak feltüntetve.

[29] Ráépítés címén fenntartotta tulajdoni igényét az I. rendű alperes tulajdonaként bejegyzett (település 1. neve)-i (.....) helyrajzi számú ingatlan 205/480 részilletőségére.

[30] Úgy vélte, az egyes vagyonelemek 1/2 része élettársi közös vagyon címén őt illeti, mert azokat az életközösség fennállása alatt az örökhagyóval közösen szerezték.

[31] Annak okát, hogy a hagyatéki leltárból néhány ingóság kimaradt, abban látta, hogy a helyszíni leltározás alkalmával heves vita bontakozott ki és elvonta figyelmét az ügyintéző sürgetése, a békéltető közreműködése. Álláspontja szerint azonban ezek az ingóságok is 1/2 részben a tulajdonát képezik.

[32] Az örökhagyónak a bíróság által megítélt, majd az ítéletnek megfelelően megfizetett kártérítést azért tartotta a közös vagyonhoz tartozónak, mert közös szerzeményű föld után járt. Állította, hogy abból 10.000.000 forintot a gyermekeiknek adtak, míg a többit a gazdaságban használták fel, emiatt a teljes összeg nem is került az örökhagyó számlájára. Kiemelte: a betétekben elhelyezett pénzösszegek elegyedése folytán az sem állapítható meg, hogy melyik a kártérítési eredetű.

[33] A (település 3. neve)-i ingatlan eladásából befolyt 5.000.000 forint vételár kapcsán azt hangsúlyozta, hogy nem tudja, az miként került hagyatékként a jegyzőkönyvbe. Utalt a leltár felvételének körülményeire. Magyarázata szerint azt azért tekintette neki juttatott ajándéknak, mert az örökhagyó, amikor már beteg volt azt mondta, hogy "tedd el ezt a pénzt, és vigyázz rá". Valószínűsítette, hogy az összeg bekerült a hagyatéki leltárban szereplő 7.500.000 forintos készpénz állományba. Egyebekben fenntartotta korábbi hivatkozásait.

[34] Az I. és II. rendű alperesek a megismételt eljárásban előterjesztett ellenkérelmükben a jogerős közbenső ítélet megállapítása ellenére 1992. november 1. napjában kérték meghatározni az életközösség kezdő időpontját.

[35] Felsorolták azokat az ingatlanokat, amelyek – meggyőződésük szerint – az örökhagyó különvagyonát képezték és részletezték ezzel kapcsolatos érveiket.

[36] A (település 1. neve) (.....) hrsz.-ú ingatlan esetében kitértek arra, hogy annak 4110/84695 tulajdoni hányada a felperes által elismerten az örökhagyó különvagyonára volt. Az ezt meghaladó ingatlanilletőségekre vonatkozóan a (Sz.) Szövetkezet Földkiadó Bizottságának 110/93/1995. számú határozata és a (település 1. neve)-i 33/688 számú szövetkezeti különlap bejegyzései alapján ugyancsak állították, hogy azok a különvagyonához tartoztak, mert a határozatra kézírással rávezették, hogy az az örökhagyót saját jogon illető

168,96 % AK és az általa megvásárolt 464,64 % AK (összesen: 633,60 % AK). Kiemelték, hogy a részarányokat az élettársak nem sokkal élettársi kapcsolatuk kezdete után, 1993-ban vásárolták meg, amikor közös gazdálkodásból származó megtakarításuk még nem lehetett. Ugyanezen ingatlan 14510/84695 tulajdoni hányadára nézve azt adták elő, hogy az örökhagyó azt az 1998. január 14-én megkötött, majd 2000-ben a helyrajzi szám tárgyában pontosított adásvételi szerződéssel vásárolta meg a különvagyonából: a (település 1. neve) (.....) helyrajzi számú különvagyonon ingatlana 1992. július 31-i eladásából befolyt összegből. A (település 1. neve) (.....) helyrajzi számú ingatlan további 47025/84695 tulajdoni hányadát illetően pedig arra utaltak, hogy azt az élettársi kapcsolatot megelőzően szerzett AK értéken vásárolta az örökhagyó.

[37] Szintén hivatkoztak a hagyatéki leltárban 18. és 19. szám alatt szereplő (település 1. neve) (.....) helyrajzi számú út megnevezésű ingatlanok különvagyonai jellegére, amit igazol a (település 1. neve)-i Körzeti Földhivatal 2004. május 4-i, ingatlan megosztása és tulajdonközösség megszüntetése tárgyú határozata, a (V.) Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 33/905 és 33/00 számú tsz különlapja, a (Sz.) Földkiadó Bizottság 2495/1196. számú végleges határozata és az ingatlan tulajdoni lapja.

[38] A (hrsz.-ok) helyrajzi számú ingatlanok esetében megismételték korábbi előadásukat arra nézve, hogy azok az örökhagyó különvagyonához tartoztak, amelyeket részarány kiadás címén szerzett az élettársi kapcsolat kezdete előtt megvolt AK értéken, illetőleg különvagyonai megtakarításából, vagy annak értékén.

[39] Állították, hogy a 2 db Simson motorkerékpár az örökhagyó unokáinak tulajdona.

[40] Csatolták a Fővárosi Törvényszék 4.P.24.115/2013/57. és a Fővárosi Ítéltábla Pf.V.21.520/2016/5. számú ítéletét annak alátámasztására, hogy a 28.384.268 forint kártérítés az örökhagyó különvagyonára.

[41] Utaltak arra is, hogy a (település 2. neve) (ingatlan 2. hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlan eladása kapcsán megfizetett előleg és vételárhátralék ugyancsak a különvagyonára volt.

[42] Véleményük szerint a felperes ugyanazt a 4.528.000 forint értéket kétszer számolta el, mert a 68. sorszámon szereplő 7.500.000 forintból vásárolta – ahogy maga is előadta – a vagyonmérlegben külön felsorolt silót, tűzifát és PB-gázt.

[43] Vitatták a vagyonmérlegbe 67. sorszámon beállított 5.000.000 forint készpénz vonatkozásában a felperes 2019. január 2-i előadását, amely szerint az örökhagyó a közös vagyoni vagyontárgy értékesítéséből befolyt összeg $\frac{1}{2}$ -ét a felperesnek ajándékozta. Megítélésük szerint cáfolja ezt a felperes közjegyző előtti, 2018. április 10-i nyilatkozata.

[44] Állították, hogy a 48-58. tételszámú termények és fogyasztási cikkek megjelölt mennyisége a birtokba lépésükkor már nem volt meg.

[45] (település 1. neve) (.....) helyrajzi számú ingatlanra érvényesített, ráépítésen alapuló tulajdoni igényt alaptalannak tartották. További bizonyításokat indítványoztak.

Az elsőfokú ítélet

Az elsőfokú bíróság "közbenső rész-ítéletében" megállapította, hogy a felperes a hagyatéki leltárban 4. szám alatt szereplő ingatlan 686/11875, az 5-6., 8-15., 17-19. és 22. szám alatt felsorolt ingatlanok $\frac{1}{2}$, valamint a 16. számon feltüntetett ingatlan 40292/8695 tulajdoni hányadának tulajdonjogát élettársi közös szerzés címén megszerezte. Megállapította továbbá, hogy ugyanezen a jogcímen megszerezte a hagyatéki leltár 1-39. száma alatti vagyontárgyak, valamint 27.978.570 forint lakossági bankszámla, 7.500.000 forint készpénz, az örökhagyó 5.000.000 forint felperessel szembeni követelése, 1.691.834 forint bankszámla, 1.542.957

darab 1.584.197 forint értékű értékpapír, 6.100.434 darab 9.998.294 forint értékű értékpapír, valamint 188.090 forint mezőgazdasági vagyoni értékű jog, támogatás és jogosultságok $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadának tulajdonjogát.

[46] Határozatának indokolásában a felperes keresetét a leltározott hagyatékot illető részében megalapozottnak találta.

[47] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXII. törvény (új Ptké) 1. §-a alapján a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényt (a továbbiakban: régi Ptk.) tekintette a perben irányadó jogszabálynak. Idézte a régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdését.

[48] Leszögezte: miután P.13. számú közbenső ítélete az ítéltábla Pf.7. számú közbenső ítéletével jogerőre emelkedett, a per jelenlegi szakaszában már nem tehető vitássá az életközösség kezdő időpontja és a jövedelemszerzés aránya sem. Rámutatott, az élettársi kapcsolatból eredő vagyoni igények rendezése egységesen és véglegesen történhet.

[49] Előrebocsátotta, hogy a felperes a leltározott vagyonból az 1-3., a 7. és a 24. számú ingatlanokra nem érvényesített igényt, az I. és II. rendű alperesek pedig elismerték az 5., 6., 8., 9., 11., 17. és 22. számú ingatlanok közös vagyoni jellegét.

[50] Idézve az ítéltábla Pf.7. számú közbenső ítéletét kifejtette, hogy a különvagyoni jelleg megállapításához a tsz-től vásárolt, tehát az örökhagyó tulajdonába adásvétel jogcímén került ingatlanok akkor tekinthetők a különvagyonának, ha bizonyítható, hogy már 1992 őszét megelőzően a tulajdonában álltak, vagy az általa az életközösség alatt csere jogcímén szerzett ingatlanok alapját az életközösség létesítését megelőzően tulajdonába került ingatlanok képezik. Megállapította, hogy az I. és II. rendű alperesek ezt felhívás ellenére nem bizonyították: nem igazolt, hogy az ingatlanok megszerzéséhez ténylegesen az örökhagyó különvagyona szolgált forrásul. Mellőzte az ezzel összefüggésben megjelölt tanúk ismételt meghallgatását, mert korábban arról számoltak be, hogy a részarány kiadás körülményeit nem ismerik. Álláspontja szerint ugyanakkor a rendelkezésre álló okiratok nem voltak alkalmasak annak bizonyítására, hogy az örökhagyó mennyi aranykoronához jutott tagi jogviszonyából eredően, illetőleg más címen, és azokat a hagyatékban felvett mely ingatlanok megszerzésére fordította, vagy mely különvagyoni vagyontárgyakat használta fel a megszerzésükhöz. Mindezek alapján arra következtetett, hogy a felperes által elismerteken túli ingatlanok az élettársak közös szerzeményeinek minősülnek.

[51] Az I. és II. rendű alperesek érvelését azért nem fogadta el a felperes vagyontalanságára, az örökhagyó megtakarításaira, a gazdálkodás eredményeinek 1993. évi jelentkezésére, mert a felperes tulajdoni igényének jogalapjáról már jogerős döntés született, amelyben a bíróság állást foglalt az életközösség kezdő időpontjáról és a jövedelemszerzés arányáról is.

[52] Megállapította, hogy a (település 1. neve)-i (.....) helyrajzi számú ingatlanból – a felperes 4110/84695 tulajdoni hányadra tett elismerő nyilatkozata alapján – 80585/84695 tulajdoni hányad az élettársak közös szerzeménye. Ennek $\frac{1}{2}$ -ére, azaz 40292/84695 hányadára alaposnak találta a felperes tulajdoni igényét.

[53] Az I. rendű alperes tulajdonát képező (.....) helyrajzi számú ingatlanon végzett beruházásra alapított, valamint az I. és II. rendű alperesek által a vagyonmérlegbe vonni kívánt (hrsz.-ok) hrsz.-ú ingatlanok felperesi tulajdoni hányadára előterjesztett élettársi közös vagyoni igényt nem vizsgálta, mivel ezek nem szerepeltek a hagyatéki leltárban, így csak a hagyaték átadását követően lesznek értékelhetők. Megjegyezte, hogy ezek az ingatlan-nyilvántartásban a volt élettársak $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányú tulajdonaként vannak feltüntetve.

[54] Véleménye szerint a felperesnek a (gpjmű frg.rszm.-a) forgalmi rendszámú gépjármű tulajdonjogára irányuló igényét a forgalmi engedélybe bejegyzett tulajdonossal szemben kell érvényesítenie.

[55] A hagyatéki leltárban nem szereplő 2 db Simson motorkerékpár tulajdonjogával kapcsolatban a per jelen szakaszában bizonyítás lefolytatását nem tartotta szükségesnek.

[56] A többi vagyontárgy vonatkozásában kiemelte: az I. és II. rendű alperesek nem vitatták azok közös vagyoni jellegét, csupán az értéküket, ez azonban a tulajdonjog megállapításának nem gátja. Erre tekintettel megállapította, hogy ezen ingóságok és megtakarítások tulajdonjoga $\frac{1}{2}$ részben – élettársi közös szerzés címén – a felperest illeti.

[57] A bálás széna, szalma, kukorica és silótakarmány kapcsán lényegesnek tartotta, hogy ezeket a tételeket tartalmazta a II. rendű alperes jelenlétében és bejelentésére készült hagyatéki leltár, ami közokiratként igazolja, hogy az örökhagyó halálakor milyen mennyiségben voltak fellelhetők. Megjegyezte: mivel döntése a hagyatéki eljárásban leltározott vagyonhoz igazodott, az nem terjed ki az akác tűzifa és a tartályos PB-gáz fűtőanyagra.

[58] A Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla csatolt határozatai alapján az életközösség fennállta alatt az örökhagyó részére megítélt kártérítési összeget illetően arra az álláspontra helyezkedett, hogy az nem köthető kifejezetten az örökhagyó személyéhez. Az ingatlan ugyanis, amellyel kapcsolatban sérültek a jogai a hatóság jogsértése miatt, az életközösség fennállása alatt szerzett vagyonhoz tartozott, azaz a felek közös vagyona, ekként az ingatlan korábbi időpontban történő megszerzésének elmaradásában álló kár is az élettársak közös kára. Kifejtette: csak akkor különvagyon az így befolyt jövedelem, ha a különvagyon, vagy az élettárs személyiségét érintette a sérelem.

[59] Értékelte azt a körülményt is, hogy az I. és II. rendű alperesek nem bizonyították megfelelően, hogy az örökhagyó lakossági bankszámláján kezelt 27.978.595 forint a kártérítés összegéből, vagy egyéb különvagyon forrásból származik, ezért azt az élettársi közös vagyon részeként fogadta el.

[60] Rámutatott, hogy a felperes a 7.500.000 forint hagyatéki leltárban szereplő készpénz meglétét nem cáfolta a hagyatéki tárgyaláson: az I. és II. rendű alperesekkel egybehangzóan úgy nyilatkozott, hogy a leltár adatait helyesnek ismeri el, az értékelést elfogadja. Csupán annyit állított, hogy az utolsó közös lakhely elhagyásáig ebből a gazdaság működtetésére bizonyos összegeket felhasznált. Tekintettel arra, hogy e hagyatéki készpénzvagyon létezése bizonyított, mikénti felhasználása pedig nem tartozik a közbenső ítélet által vizsgált körbe, az elsőfokú bíróság megállapította, hogy annak tulajdonjogát 50 %-ban megszerezte a felperes élettársi közös szerzés címén, elszámolására azonban csak a hagyaték átadását követően, a közös tulajdon megszűntetésekor kerülhet sor.

[61] A közjegyző által az örökhagyó követeléseként leltározott 5.000.000 forint kapcsán – amely az élettársak közös tulajdonát képező (település 3. neve)-i ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadának vételára – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a felperes nem bizonyította különvagyon tényállását, nevezetesen, hogy azt az örökhagyótól ajándékba kapta. Úgy értékelte, hogy az általa előadottak sem utalnak az örökhagyó ajándékozási szándékára. Ezért annak fele összegére állapította meg a felperes tulajdonjogát.

[62] A perköltségről való döntést arra hivatkozva mellőzte, hogy kizárólag a felperes hagyatékkal szembeni tulajdoni igényét bírálta el, nem a teljes keresetről döntött.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

[63] Az elsőfokú bíróság közbenső- és részítélete (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) ellen az I. és II. rendű alperesek terjesztettek elő fellebbezést.

[64] Elsődleges fellebbezésük az elsőfokú ítélet lényeges eljárási szabálysértés miatti hatályon kívül helyezésére, egyben az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítására irányult. Másodlagos jogorvoslati kérelmük – ha a szerzési arány mérlegeléssel megállapítható – az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására irányult: a felperesre terhesebb 20-80 %-os szerzési arány alapján kérték megállapítani, hogy az (X) lakossági bankszámla kivételével az elsőfokú ítélet rendelkező részében felsorolt vagyonelemek 80/100 tulajdoni hányada az örökhagyó, míg 20/100 tulajdoni hányada a felperes tulajdona. Kérték annak megállapítását is, hogy az (X) lakossági bankszámla egyenlegéből 525.000 forint az örökhagyó különvagyonára, míg a fennmaradó 27.453.575 forint az általuk megjelölt szerzési arálynak megfelelően képezte a felperes és az örökhagyó tulajdonát. A (település 1. neve) külterület (hrs.-ok) helyrajzi számú ingatlanokra vonatkozóan ugyanilyen arányban kérték a felperes és az örökhagyó tulajdonjogának megállapítását. Másodfokú perköltségre a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint Áfa-val növelt összegben tartottak igényt.

[65] A megismételt eljárásban meghozott elsőfokú döntést azért tartották súlyosan jogszabálysértőnek, mert annak ellenére közbenső ítéleti rendelkezéseket tartalmaz, hogy korábban már közbenső ítélet született az ügyben, amit ítélt dolognak kell tekinteni. Jogszabálysértést láttak abban is, hogy azt a megítévesztő látszatot kelti, mintha a már elbírált szerzési arányról az elsőfokú bíróság a részítéletében határozott volna. Kifogásolták továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban meggátolta a szerzési arány alapjául szolgáló tények bizonyítását, egyúttal a bizonyítás elmulasztását a terhükre értékelte annak ellenére, hogy a Kúria végzésében rögzítette: az részítéletben eldöntendő kérdés. Véleményük szerint emiatt az elsőfokú bíróság a szerzési arányt nem tekinthette volna eldöntött kérdésnek. Okfejtésük szerint mindezek következtében az elsőfokú ítélet felülbírálatra alkalmatlan, ezért szükséges annak hatályon kívül helyezése.

[66] A továbbiakban azzal érveltek, hogy az elsőfokú ítélet rendelkező részének a felperes által élettársi közös szerzés jogcímén megszerzett vagyontárgyakra és tulajdoni hányadokra vonatkozó rendelkezései megalapozatlanok, mert azokra az elsőfokú bíróság nem folytatott le bizonyítást, illetőleg a bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta, és mérlegelési kötelezettségének nem tett eleget. Úgy vélték, hogy az elsőfokú bíróság releváns kérdéseket, bizonyítékokat nem vizsgált az ügyben, és azokról nem is foglalt állást, továbbá mindezek figyelmen kívül hagyását nem indokolta meg. A tényállást is hiányosnak tartották.

[67] Így kifogásolták, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmaz rendelkezést a hagyatéki leltárban szereplő (település 1. neve), külterület (hrs.-ok) helyrajzi számú ingatlanokról, amelyek az élettársak közös tulajdonaként vannak nyilvántartva.

[68] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság jogszabálysértően mellőzte az (X) bankszámlára megfizetett 525.000 forint különvagyonai jellegének megállapítását, nem vizsgálta, hogy a hagyatéki leltárban szereplő számlaegyenlegben benne foglaltatik-e ez az összeg.

[69] Hangsúlyozták, a Kúria végzésében előírt lényeges kötelezettségét mulasztotta el az elsőfokú bíróság azzal, hogy nem részítéletben döntött a szerzési arányról. Érvelésük szerint az elsőfokú ítélet nem tartalmaz okszerű indokolást arra nézve, hogy az örökhagyó okiratokkal bizonyított különvagyonát a mérlegelésnél az elsőfokú bíróság hogyan vette figyelembe, vagy miért hagyta figyelmen kívül. Eseti döntéseket idéztek annak alátámasztásául, hogy az elsőfokú bíróságnak téves az a jogértelmezése, amely szerint a szerzési arány megállapításánál az eltérő jövedelmi és vagyoni viszonyokat, a többlet munkavégzést, a különvagyonai elemek beolvasásából eredő vagyonszaporulatot, illetőleg az egyik félnél kimutatott mellékjövedelmeket nem kell figyelembe venni. Ezzel szemben vizsgálni és értékelni kellett volna az élettársak életközösség alatti valamennyi jövedelmét, a háztartásban végzett munkát, a családtagok közreműködésének arányát, a gyermek

nevelésével, gondozásával járó feladatok ellátását, a gazdaságban végzett munka jellegét és eltérő értékét, a vagyonszaporulat létrejöttében a felek munkavégzését, egyéb tevékenységeiket és különvagyonukat. Álláspontjuk szerint a perbeli bizonyítékok megfelelő mérlegelésével az elsőfokú bíróságnak azt kellett volna megállapítania, hogy az élettársak szerzésben való közreműködésének aránya az örökhagyó javára 80 %, és ennek megfelelően kellett volna rendelkeznie a hagyatéki vagyon tárgyai tulajdonjogának megállapításáról.

[70] Hangsúlyozták: az egyes vagyontárgyak különvagyoni jellegének vizsgálata és a szerzési arány körében a mérlegelés nem azonos jellegű tevékenységek, egymás kiváltására nem alkalmasak. Erre tekintettel az elsőfokú bíróságnak az általuk hivatkozott bizonyítékokat a szerzési arány, vagy az egyes vagyontárgyak különvagyoni jellegének megállapításakor figyelembe kellett volna vennie.

[71] Álláspontjuk az volt, a perbeli bizonyítékok alapján arra lehet következtetni, hogy az örökhagyó már az élettársi együttélés előtt folytatott növénytermesztési és állattenyésztési tevékenységet, a felperessel ezeket csupán bővítették. Lényegesnek tartották, hogy a felperes semmilyen anyagi eszközzel nem járult hozzá a gazdaság fejlesztéséhez, ezzel szemben az örökhagyó számottevő különvagyonnal rendelkezett az életközösség kezdetekor és az alatt is, ami különvagyoni hasznot biztosított a számára. A munkabére szintén jelentősen meghaladta a felperes jövedelmét. A gazdaság szervezését, vezetését, a könyvelési, támogatás igénylési feladatokat is ő látta el. A felperes szakértelem hiányában csupán napszámos munkát tudott végezni, ugyanakkor az örökhagyó abban is részt vett. A felperes javára megállapítható szerzési arány mindezek következtében – véleményük szerint – egyedül a háztartásvezetésen és a gazdaságban folytatott segédmunkán alapul.

[72] Állították, hogy már az élettársi kapcsolat létrejöttékor az örökhagyó tulajdonát képezte a (település 3. neve) belterület (ingatlan 3. hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányada, amelyet 1993. október 25-én adott el 190.000 forintért. Ugyancsak különvagyona volt a (település 1. neve) külterület (.....) hrsz.-ú ingatlan 1291/4034 tulajdoni illetősége és a (...) hrsz.-ú ingatlan 1953/3916 tulajdoni hányada 154.100 forint értékben. A különvagyonához tartozott ezen felül a (település 1. neve) belterület (...) helyrajzi számú ingatlan 90.000 forint értékben, a (V.) Mgtsz-ben öt megillető 1.228.018 forint értékű összevont üzletrész, amit a tsz ingatlanban fizetett ki a részére. Szintén különvagyona volt a (TMP) Mezőgazdasági Szövetkezetben öt megillető 86.990 forint értékű üzletrész, valamint a (település 1. neve) zártkert (zártkerti ingatlanok hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlanok tulajdonjoga 200.000 forint értékben. Különvagyonának része volt továbbá a (forg.rszám) forgalmi rendszámú, (gjmű típusa) személygépjármű 61.300 forint értékben.

[73] Álláspontjuk szerint okiratokkal igazolták, hogy az örökhagyó különvagyoni jövedelmet szerzett a munkaviszonya mellett egyéb tevékenységeiből is. Lényegesnek tartották, hogy az ő munkaviszonya csak 1994-ben, míg a felperesé már 1992-ben megszűnt, következésképpen az örökhagyó mintegy két évvel tovább kapott jelentős munkabért, a felperes viszont ezalatt jövedelemmel nem rendelkezett. Kiemelték: 1990 és 1994 között a felperes összes jövedelme az örökhagyó munkabérének csupán 23,04 %-át tette ki.

[74] Az örökhagyó különvagyonaként jelölték meg a (település 1. neve) külterület (hrsz.-ok) helyrajzi számú ingatlanokat, illetőleg azok egyes részeit. Ugyanígy kérték minősíteni a (település 1. neve)-i 33/688 számú tsz tulajdoni különlapon nyilvántartott 32 ha 6039 m² területet, a 33/0334 számú tsz tulajdoni különlapon nyilvántartott 3 ha 7970 m² alapterületű részarány tulajdont, a 29/186 számú tsz tulajdoni különlapon nyilvántartott 3 ha 5661 m² területű részarány tulajdont, valamint az 1992 áprilisában létrejött adásvételi szerződésekkel megszerzett 25 ha 4421 m² és 8 ha 4806 m² területű szövetkezeti részarány tulajdont. Ezzel összefüggésben hangsúlyozták, hogy az 1992-93. években szerzett részarány kizárólag az örökhagyó különvagyonából kerülhetett megvásárlásra, mert a felperes megtakarítással nem

rendelkezett. Megítélésük szerint az örökhagyó különvagyonához tartozó termőföldek haszna, ahogy ezek Európai Unió földalapú támogatása ugyancsak az örökhagyó tulajdona.

[75] Kérték figyelembe venni, hogy jelentős különvagyonai jövedelme származott hús szállítástól és egyes ingatlanok értékesítéséből, valamint az édesanyja bankszámláján elhelyezett tőke és kamat felvételéből.

[76] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú közbenső és részítélet helybenhagyására irányult. Másodfokú perköltséget a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint, Áfa-mentesen igényelt.

[77] Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság az eljárás során több alkalommal tájékoztatta az I. és II. rendű alpereseket, mely tényállításokat hogyan kell bizonyítaniuk, majd a felhívásra előterjesztett bizonyítási indítványukat teljesítette, széleskörű bizonyítást folytatott le. Megítélése szerint az így beszerzett okiratokat megfelelően értékelte, ahogy a tanúvallomásokot is, majd a bizonyítékokat egybevetette, ekként a tényállást kellő mélységben feltárta és a tényekből levont következtetései megalapozottak.

[78] Úgy vélte, hogy az I. és II. rendű alperesek a fellebbezésükben a korábbihoz képest új tényállítást nem tettek, az általuk előadottakat a felperes az elsőfokú eljárásban tételesen cáfolta különböző beadványaiban. Kiemelte továbbá, hogy az I. és II. rendű alperesek önmagukkal is ellentmondásba keveredtek, mert például fellebbezésükben részletezték, milyen tehetős ember volt az örökhagyó az életközösség kezdetén, ezzel szemben az I. rendű alperes személyes meghallgatásakor (39. számú jegyzőkönyv) azt adta elő, hogy alig volt vagyona, a földről pedig úgy tudta, hogy volt valamennyi, de azokat talán bérelte.

[79] A felperes fellebbezési ellenkérelmében hangsúlyozta azt is, hogy míg az örökhagyónak az életközösség kezdetén alacsony volt a jövedelme (amit igazol az I. és II. rendű alperesek által 2020. október 20-án keltezett előkészítő irat) és abból tartásdíjat is kellett fizetnie, addig neki bár kevesebb volt a munkabére, összességében mégis több jövedelemhez jutott, mert tartásdíjban és bérleti díjban részesült.

Az ítéltábla döntése és annak indokai

[80] A fellebbezés túlnyomórészt alaptalan.

[81] Az alperesek fellebbezésük 8-10. pontjaiban az elsőfokú bíróság általuk lényegesnek tartott eljárási szabálysértéseit sorolták fel. Ezek mindegyike valójában azzal függött össze, hogy az ítéltábla és a Kúria indoklásukban részben eltérő határozatai azzal a jogkövetkezménnyel jártak, hogy elvesztették a jogukat a P.13. számú – kiegészített – közbenső és részítéletében megállapított, az élettársak szerzésben való közreműködése arányának további vitatására akár fellebbezés, akár felülvizsgálat útján.

[82] Ennek kapcsán az ítéltábla az alábbiakra mutat rá:

A perben irányadó eljárási jogszabály a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 213. § (3) bekezdése a közbenső ítélethez anyagi jogerőt fűz [rég Pp. 229. § (1) bekezdés], következésképpen a felek egymás között a közbenső ítélettel jogerősen elbírált jogalapot nem tehetik ismételt vitássá (BH1993. 698.). A bíróság a közbenső ítélettől utóbb akkor sem térhet el, ha a követelés összegének (mennységének) megállapítása iránt folytatott eljárásban felvett bizonyítás anyaga erre alapot adna. A jogerős közbenső ítélet csak felülvizsgálattal, vagy perújítással támadható.

[83] A – Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített – tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa a bírósághoz fordulás joga, hogy a bíróság a perbe vitt igényekről a törvényi feltételek megléte esetén érdemben dönthessen. Ennek keretében a felet

rendkívüli jogorvoslatként megilleti a jogerős ítélet elleni felülvizsgálat joga. A régi Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében a jogerős ítélet, vagy az ügy érdemében hozott jogerős végzés felülvizsgálatát kérheti – mások mellett – a fél. A felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 60 napon belül kell benyújtani [rég Pp. 272. § (1) bekezdés]. Az idézett jogszabályhelyek alapján a jogerős közbenső ítélet ellen az alpereseket az annak közlésétől számított 60 napon belül illette meg a felülvizsgálat lehetősége, erre irányuló kérelmüket azonban a Kúria hivatalból elutasította, így a közbenső ítéleti rendelkezést az alperesek a jövőben már nem tehetik vitássá. Lényeges azonban, hogy az elsőfokú bíróság P.13. számú közbenső és részítélete rendelkező részében nem mondta ki önállóan az élettársak szerzési arányát, az csupán részítéleti rendelkezéséből, a felperest megillető vagyoni köre és mértéke meghatározásából, valamint határozatának jogi indokolásából következik. Arra sem utalt, hogy ezzel kapcsolatban közbenső vagy részítéletet hozott; kizárólag az ítéltábla értelmezte úgy Pf.7. számú közbenső ítéletében, hogy elsőfokon közbenső ítélet született a szerzésben való közreműködés arányát illetően.

[84] Jelen eljárásban az ítéltábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Pf.7. számú közbenső ítélet szerzési arányra vonatkozó, a határozat indokolásában írt megállapítása és annak körében a bizonyítékok mérlegelése valójában [helyesen, a joggyakorlatnak is megfelelően (hasonlóan: BH2008. 188.)] a P.13. számú elsőfokú határozat kifogásolt – egyébként hatályon kívül helyezett – részítéleti rendelkezéseinek, azzal kapcsolatos indokolásának a felülbírálatára. A szerzésben való közreműködés arányának meghatározása, annak indokolása függetlenül attól, hogy azt az ítéltábla Pf.7. számú határozatában a közbenső ítélethez tartozónak tekintette, valójában egyetértő indoklás az elsőfokú részítélet indokaival. Ez tükröződik a Kúria végzéséből is. Mivel pedig a szerzési arány kizárólag a Pf.7. számú határozat indokolásában szerepelt, az ellen felülvizsgálatnak semmiképp nem lett volna helye [rég Pp. 271. § (1) bekezdés d) pont]. A felek tehát nem veszítették el a lehetőségüket az élettársak szerzésben való közreműködési arányának Kúria előtti vitatására.

[85] A fellebbezés sorrendjében haladva az ítéltábla az alábbi következtetésekre jutott:

[86] Az I - II. rendű alperesek jogorvoslati kérelmük 8. pontjában lényeges eljárási szabálysértés miatt kérték az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, amit arra alapítottak, hogy az közbenső ítéleti rendelkezéseket tartalmaz, bár korábban már jogerős közbenső ítélet született az ügyben.

[87] Kétségtelen, hogy az elsőfokú bíróság a határozatát "közbenső rész-ítéletnek" nevezte, azonban az kizárólag részítéleti rendelkezéseket tartalmaz: csak bizonyos vagyontárgyak 1/2 tulajdoni hányadának felperesi megszerzését állapította meg, ami a régi Pp. 213. § (2) bekezdése szerinti részítéletre tartozó kérdés, az ugyanis nem vonható a jogalap körébe. Erre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság "közbenső rész-ítéletét" részítéletnek tekintette. Mindebből az következik, hogy az elsőfokú bíróság olyan kérdésben, ami ítélt dolognak minősül nem döntött, így az állított eljárási szabálysértést sem követte el.

[88] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezésük 9. pontjában arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság eljárása jogszabálysértő, mert meggátolta őket abban, hogy az általuk állított szerzési arányt bizonyítsák annak ellenére, hogy a Kúria végzése szerint az részítéletben eldöntendő kérdés, jogerős részítélet pedig korábban nem született. Véleményük szerint emiatt az elsőfokú ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

[89] Az ítéltábla fenntartja a megállapított szerzési aránnyal kapcsolatos korábbi, a Pf.7. számú határozatában részletezett bizonyíték értékelését, az ott kifejtetteket. A további bizonyítás szükségtelen lett volna az elsőfokú bíróság részéről, az a pertartamot feleslegesen növelte volna. Mindezek következtében az eljárás megismétlésének elrendelésére irányuló fellebbezés ebben a részében is alaptalan.

[90] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezésük 10. pontjában az élettársi közös szerzés címén közös vagyonnak minősülő vagyontárgyakat felsoroló és a felperes által megszerzett tulajdoni hányadot érintő elsőfokú ítéleti rendelkezéseket megalapozatlannak tartották, mert az elsőfokú bíróság arra nem folytatott le bizonyítást, illetőleg mérlegelése okszerűtlen, egyes bizonyítékokat figyelmen kívül hagyott, a tényállás hiányos.

[91] Az ítéltábla nem ért egyet az alperesek fellebbezési érvelésével. Az elsőfokú bíróságot, miután részítéletet hozott, nem terhelte a felperes és az örökható élettársi együttélése alatt megszerzett teljes vagyon feltüntetésének kötelezettsége. Erre a régi Pp. 213. § (2) bekezdése alapján volt lehetősége, amelynek értelmében a bíróság egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelemnek önállóan elbíráható egyes részei felől külön ítélettel (részítélet) is határozhat, ha ebben a vonatkozásban további tárgyalásra nincs szükség, és ha a többi kereseti kérelem vagy a beszámítási kifogás eldöntése végett a tárgyalást el kell halasztani. Ahogy arra az elsőfokú bíróság határozatában rá is mutatott, kizárólag a hagyatéki eljárásban felsorolt vagyont vizsgálta abból a szempontból, hogy annak tárgyai közös, vagy különvagyon jellegűek, és a közös vagyon milyen tulajdoni hányadokban oszlik meg a felperes és az I., valamint a II. rendű alperesek között. A hagyatékon kívüli – a felek által megjelölt – vagyon a folytatódó eljárás tárgya.

[92] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság bizonyíték mérlegelése kapcsán egyrészt utal a fentebb már kifejtettekre a szerzésben való közreműködés aránya körében, másrészt arra, hogy a megismételt eljárásban elvégzett mérlegelési tevékenységével – kivéve az (X) Banknál vezetett, az örökható nevén nyilvántartott lakossági bankszámlán lévő 525.000 forintot – egytértett, az megfelelt a régi Pp. 206. § (1) bekezdésének. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg az egyes bizonyítékok bizonyító erejét, értékét, tárta fel összefüggéseiket, illetőleg ellentmondásaikat, majd vetette azokat össze egymással és a felek előadásaival. Mindezek alapján a per eldöntése szempontjából jelentős tények kapcsán helytálló álláspontra helyezkedett.

[93] Ezzel összefüggésben az ítéltábla kiemeli, hogy a P.13. számú elsőfokú ítélet rendelkező részében két döntés jelent meg: az egyik az élettársi életközösség időtartamára vonatkozó, ami nem vitatottan közbenső ítéleti rendelkezés; a másik a közös vagyon körére és annak a felperes által megszerzett – vagyontárgyanként meghatározott – mértékére vonatkozó, ami pedig részítéleti rendelkezés. Az elsőfokú bíróság P.13. számú határozatának indokolásában kifejtette ez utóbbival kapcsolatos érveit. Mivel az ítéltábla Pf.7. számú ítéletének indokolásában egytértett az elsőfokú bíróság szerzési arány meghatározása körében elvégzett bizonyíték mérlegelésével, az elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban a szerzési arányt érintően további, a bizonyítás körében elvégzendő eljárási kötelezettsége nem volt. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban nem követett el hatályon kívül helyezésre okot adó lényeges eljárási szabálysértést,

[94] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezésükben a továbbiakban az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás hiányosságait részletezték.

[95] A fellebbezés 11. pontjában kifogásolták, hogy az elsőfokú ítélet nem tartalmaz rendelkezést a (település 1. neve) külterület (hrs.-ok) helyrajzi számú ingatlanokról, holott ezek szerepelnek a hagyatéki leltárban.

[96] Tény, hogy az elsőfokú ítélet rendelkező részében ezek az ingatlanok nem jelennek meg. Az elsőfokú bíróság azonban az indoklás [64] bekezdésében felsorolta, hogy a felperes a vagyon mely elemei kapcsán nem érvényesített tulajdoni igényt. Ezek közt szerepel az érintett három ingatlan is (hagyatéki leltár 20., 21., 23. tételes szám). Tény az is, hogy ezek az ingatlanok – ahogy azt az elsőfokú ítélet [66] bekezdése rögzíti – az ingatlan-nyilvántartás szerint a felperesnek és az örökhatónak a közös tulajdonában álltak egymás közti egyenlő,

½-½ arányban. Miután a felperes a szerzési arányukat is azonos mértékűre tette, ezekre igényt nem érvényesített. Az elsőfokú bíróságnak tehát ezeket az ingatlanokat nem kellett határozata rendelkező részében feltüntetnie egyrészt mert részítéletet hozott, vagyis nem a teljes vagyonról döntött, másrészt mert azok a megállapított szerzési arálynak megfelelően az ingatlan-nyilvántartásban ½ hányadban eleve a felperes tulajdonaként szerepelnek.

[97] Az I-II. rendű alperesek fellebbezésük 12. pontjában azt kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az (X) lakossági folyószámlán elhelyezett 525.000 forint különvagyoni jellegét.

[98] Ebben a részében fellebbezésük megalapozottnak bizonyult: a másodfokú tárgyaláson a felperes maga is úgy nyilatkozott, hogy az összeg az örökhagyó különvagyona volt.

[99] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezésük 13. pontjában, illetőleg annak alpontjaiban megismételték azt az álláspontjukat, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályszegést követett el azzal, hogy nem vizsgálta a szerzésben való közreműködés arányát, holott a Kúria végzése alapján az részítéletben eldöntendő kérdés.

[100] A 13-1. pontban arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta a régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdését és hivatkozott a bírósági gyakorlatra a szerzési arány körében, továbbá határozatának indokolása hiányos, mert nem fejtette ki, hogy az I. és II. rendű alperesek által szolgáltatott bizonyítékokat miért hagyta figyelmen kívül.

[101] Az ítéltábla ezzel összefüggésben a fentiekben már kifejtette az álláspontját: az elsőfokú bíróságnak a szerzési arány kapcsán további bizonyíték mérlegelési kötelezettsége nem volt. Bizonyos vagyonelemeket, azok közös, illetőleg különvagyoni jellegét illetően viszont részletezte érveit határozatában. Ítéletének indokolása ennek következtében megfelel a régi Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti követelményeknek is.

[102] A jogorvoslati kérelem 13-2., 3. pontjaiban írt fellebbezési hivatkozás ugyancsak ahhoz a kérdéskörhöz kapcsolódik, hogy az elsőfokú bíróság újabb mérlegelést nem végzett, ezért az ítéltábla csupán utal a már kifejtettekre.

[103] Ugyanakkor az ítéltábla részleteiben is megvizsgálta az I. és II. rendű felperesek fellebbezésének 14-1-9. pontjaiban írt érveit.

[104] A fellebbezés 14-1. pontja szerint az elsőfokú bíróságnak mérlegelnie kellett volna, hogy a felperes semmilyen anyagi eszközzel nem járult hozzá a gazdálkodáshoz, a gazdaság fejlesztéséhez, nem volt különvagyona, jövedelme meg sem közelítette az örökhagyóét, a gazdaság szervezését, irányítását is az örökhagyó végezte szemben a felperes napszámos jellegű munkájával, ezért a felperes szerzési arányának egyedüli alapja a háztartás vezetése és a gazdaságban folytatott eseti segédmunka jellegű tevékenysége.

[105] Ezzel ellentétben igazolt tény, hogy a felperesnek is volt munkából, egyéni vállalkozásból származó jövedelme, hozzájárult a gazdaság működtetéséhez a munkavégzésével, biztosította annak vezetése lehetőségét az örökhagyó számára a háztartási teendők ellátásával, amely körülményeket mind az elsőfokú bíróság, mind az ítéltábla értékelt korábbi határozatában.

[106] A fellebbezés 14-2. pontja alatt az I. és II. rendű alperesek olyan ingatlanokat, üzletrészeket és gépjárművet soroltak fel, amelyek – megítélésük szerint – az örökhagyó különvagyonához tartoztak. Az itt szerepeltetett – értékesített – ingatlanok vételárának sorsa nem ismert.

[107] Így az életközösség kezdeti időszakában eladott (település 3. neve) belterület (ingatlan 3. hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlan vételárának sorsa sem követhető. Erre vonatkozóan tényelőadást sem tettek az I-II. rendű alperesek.

[108] A (település 1. neve) külterület (.....) helyrajzi számú ingatlanok megjelölt tulajdoni hányada nem része a hagyatékátadó végzésnek, így nem kifogásolható, hogy azok az elsőfokú ítéletben sem kerültek megemlítésre. Azokkal kapcsolatban azonban az I. és II. rendű alperesek 11. sorszámú előkészítő iratuk 8. pontjában tényelőadást tettek: állították, hogy tulajdonjogukat az örökhagyó a (település 1. neve) külterület (...) helyrajzi számú ingatlanra kötött csereszerződéssel szerezte meg. Az ítéltábla megállapította, hogy a most említett (település 1. neve) külterület (...) helyrajzi számú ingatlan a hagyatéki leltár 2. sorszáma alatt szerepel, és az elsőfokú bíróság ítélete [66] bekezdésében – egyezően az I - II. rendű alperesek tényelőadásával – kifejtette, hogy ez az ingatlan az örökhagyó különvagyonára volt, ahogy azt az eljárásban a felperes sem tette vitássá.

[109] A (település 1. neve) belterület (....) helyrajzi számú ingatlan 1993-ban befolyt vételárának sorsa az élettársak eladást követő hosszú együttélésére tekintettel ismeretlen, nem követhető a hova fordítása.

[110] A fellebbezésben említett üzletrészek sorsa sem volt feltárható, az I. és II. rendű alperesek pontos tényelőadást sem tettek arra vonatkozóan, hogy ezek mely ingatlanoknak voltak a forrásai.

[111] A (település 1. neve) zártkert (zártkerti ingatlanok hrsz.-a) helyrajzi számú ingatlanokat cserélte el az örökhagyó 1998. január 28-án a (település 1. neve) külterület (.....) helyrajzi számú ingatlan 4110/84695 tulajdoni hányadára (11/A/4/21. számú iratok), amit az elsőfokú bíróság a különvagyonaként vett számításba döntése során. Ehhez igazodva, a fennmaradó tulajdonrészre állapította meg a felperes 1/2 arányú tulajdonjogának fennálltát.

[112] A (gjmű típusa) Volga személygépjármű kapcsán csak arra vonható le következtetés a csatolt iratokból, hogy azt 1988-ban vásárolta az örökhagyó (11/A/4/7. számú iratok), további sorsa ugyanakkor ismeretlen, ez az ingóság a hagyatéki leltárban sem szerepel.

[113] Az I. és II. rendű alperesek a fellebbezés 14-3. pontjában az örökhagyó 1989-92. közötti jövedelmei kapcsán érveltek azzal, hogy azok a különvagyonához tartoztak.

[114] Tekintettel arra, hogy az életközösség fennálltát az elsőfokú bíróság 1992 őszétől állapította meg, a hivatkozott jövedelmekkel kapcsolatosan kifejtettek a per eldöntése szempontjából lényegtelenek, mert az életközösség kezdete előtti időszakra vonatkoznak.

[115] A fellebbezés 14-4. pontja az életközösséget megelőző és részben az alatti jövedelmi viszonyok részletezését tartalmazza.

[116] Mindezeket az elsőfokú bíróság {P.13. számú ítélet [12] - [13] bekezdés} és az ítéltábla {Pf. 7. számú közbenső ítélet [32] - [38] bekezdés} is értékelte korábbi határozatában. Ezen felül megjegyzi az ítéltábla, helyesnek tartja a felperes védekezését abban a kérdésben, hogy a megjelölt összegek nem egyeznek a nettó kifizetésekkel, így nem állíthatók szembe a felperes nettó jövedelmével.

[117] A fellebbezés 14-5. pontjában az I. és II. rendű alperesek az 1992-93. években szerzett, az örökhagyó különvagyonához tartozó ingatlanokat sorolták fel, amelyek – véleményük szerint – csak a különvagyonából kerülhettek megvásárlásra.

[118] Ezzel kapcsolatban az ítéltábla álláspontja az, hogy az ingatlanok mint vagyonelemek – még ha igazolt is a különvagyonon jellegük – a szerzési arány számításánál figyelmen kívül maradnak. Közülük csupán a (település 1. neve) külterület (hrsz.-ok) helyrajzi számú ingatlanok szerepelnek a részítélettel megosztott vagyon felsorolásában. A (3 db hrsz.) helyrajzi számú ingatlanok különvagyonon jellege nem igazolt, azokat az örökhagyó az életközösség ideje alatt szerezte, ami a megállapított szerzési aránynak megfelelő közös vagyonon szerzést jelent, miután a régi Ptk. 578/G. § (1) bekezdése törvényi vélelmet állít fel

az élettársak együttélése alatti közös, a szerzésben való közreműködésükkel arányos tulajdonszerzésre.

[119] A (település 1. neve) külterület (.....) helyrajzi számú ingatlant illetően viszont az elsőfokú bíróság kifejtette álláspontját ítéletének [66] bekezdésében, amelyet a csatolt csereszerződés és a tulajdoni lap másolat is alátámaszt. Döntésével az ítéltábla etekintetben egyetért.

[120] A (település 1. neve) külterület (....) helyrajzi számú ingatlant érintően ugyancsak egyetért az ítéltábla az elsőfokú ítélet [65] bekezdésében írt indokolással, érveit ezért megismételni nem kívánja. Lényeges azonban, hogy a részarány tulajdonnak több forrása lehet: adásvétel, csere, ledolgozott évek, munkabér alapján adott juttatás, ugyanakkor nem beazonosítható, hogy ezek közül milyen alapon szerezte a felperes az ingatlant, így abban sem lehet kétséget kizáróan állást foglalni, hogy az a különvagyonához tartozott, következésképpen az ismertett vélelem érvényesült.

[121] A további itt felsorolt ingatlanok a részítéletben nem szerepelnek és a hagyatékátadó végzésben sem, ezért – a részítélet már hivatkozott törvényi jellemzői miatt – említésük hiánya nem jelent eljárási hiányosságot.

[122] A fellebbezés 14-6. pontjában az I. és II. rendű alperesek azzal érveltek, hogy az örökhagyó különvagyonát képező termőföldek haszna és az ezekhez kapcsolódó Európai Unió földalapú támogatások a különvagyonához tartoztak.

[123] Fellebbezésük ezt a kérdéskört érintően is alaptalan: nem bizonyították a termőföldek hasznát, a támogatások összegét, ezekre valójában tényállításokat sem tettek.

[124] A fellebbezés 14-7. pontjában arra hivatkoztak, hogy az örökhagyó hússzállításból eredő jövedelme a felperes közreműködése nélkül szerzett jövedelemnek minősül, ekként a különvagyonát növelte.

[125] Az ítéltábla korábbi, Pf.7. számú közbenső ítéletében az ezzel kapcsolatos érveit már kifejtette, azokat fenntartja {[36] bekezdés}.

[126] A fellebbezés 14-8. pontjában az I. és II. rendű alperesek arra hivatkoztak, hogy a felperesnek nem volt jövedelme az életközösség ideje alatt.

[127] A megállapított tények azonban ezzel ellentétesek, ahogy azt az ítéltábla korábbi közbenső ítéletének [36] bekezdése is tartalmazza: lángossütőt üzemeltetett, és az életközösség kezdetekor a (település 1. neve)-i (V.) Mezőgazdasági Termelőszövetkezet dolgozója volt. Megjegyzi az ítéltábla, hogy a szerzésben való közreműködés nemcsak jövedelemszerző tevékenység útján lehetséges: értékelni kell a háztartásban végzett munkát és a vagyonszaporulat létrejötte érdekében kifejtett tevékenységet is.

[128] A fellebbezés 14-9. pontjában az I. és II. rendű alperesek állították, hogy az örökhagyónak különvagyonai jövedelme folyt be ingatlanok értékesítéséből és az édesanyja bankbetétjében elhelyezett pénzösszegének felvételéből.

[129] Ezzel kapcsolatban lényeges az I. és II. rendű alperesek P.11. sorszámú, 2020. október 17-i beadványában szereplő azon tényállítása, hogy ezek az összegek a bankszámlán kezelt pénzeszköz részei. Ezzel összefüggő indokolást tartalmaz az ítéltábla Pf.7. számú közbenső ítéletének [31] bekezdése. Az 525.000 forint összegű vételár részleten felüli összegek életközösség megszűnéskori megléte – figyelemmel az adásvételi szerződések teljesítése, illetőleg a megtakarítás felvétele és az örökhagyó halála között eltelt hosszú időre – nem állapítható meg, erre utaló peradatok nincsenek.

[130] A kifejtettetekre tekintettel az ítéltábla a fellebbezést csupán abban a részében találta megalapozottnak, amely a (település 2. neve) belterület (ingatlan 2. hrsz.-a) helyrajzi számú

ingatlan vételárára vonatkozott. Ennek megfelelően az elsőfokú bíróság részítéletét a régi Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, míg egyebekben helybenhagyta.

[131] Az I. és II. rendű alperesek fellebbezése túlnyomórészt eredménytelennek bizonyult, ezért a régi Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelesek egyetemlegesen megfizetni a felperes másodfokú eljárásbeli jogi képviselőjével összefüggésben felmerült költségét, amit az ítéltábla a fellebbezésben megjelölt fellebbezési értékhez viszonyított pernyertesség arányában határozott meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alkalmazásával. Az összeget az I. és II. rendű alperes által megfizetett fellebbezési eljárási illeték felperes pervesztességéhez igazodó arányos részének megfelelő összeggel csökkentette. Az így számított – kerekített – ügyvédi munkadíj egyetemleges megfizetésére kötelezte az I. és II. rendű alpereseket.

Szeged, 2023. február 15.

Dr. Kiss Gabriella sk.
a tanács elnöke,
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró

Dr. Béri András sk.
táblabíró